DOMSTOLENS DOM (Fjerde Afdeling)
15. juni 1989 *

I sag 77/88,

angående en anmodning, som Verwaltungsgericht Frankfurt am Main i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

Stute Nahrungsmittelwerke GmbH & Co. KG, Paderborn,

mod

Forbundsrepublikken Tyskland, ved Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af fællesskabsbestemmelserne om producentorganisationer i frugt- og grønsagssektoren og om anerkendelse af disse,

har

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden T. Koopmans, dommerne C. N. Kakouris og M. Diez de Velasco,

generaladvokat: F. G. Jacobs
justitssekretær: ekspeditionssekretær D. Louterman

efter at der er afgivet indlæg af:

— sagsøgeren i hovedsagen, Stute Nahrungsmittelwerke GmbH & Co. KG, ved advokat Barbara Festge, Hamburg,

* Processprog: tysk.

— sagsøgte i hovedsagen, Forbundsrepublikken Tysklands regering, ved Regierungsrat Michael Bergemann, Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft, som befuldmægtiget,

— Den Hellenske Republiks regering ved Nikos Frangakis, juridisk konsulent ved Grækenlands Faste Repræsentation ved De Europæiske Fællesskaber, Bruxelles, og Elli-Markella Mamouna, juridisk medarbejder i Udenrigsministeriets Særlige Tjeneste for EF-retlige Spørgsmål, og

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Dierk Booss, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 28. februar 1989,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 20. april 1989,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 1. marts 1988, indgået til Domstolen den 9. marts 1988, har Verwaltungsgericht Frankfurt am Main i medfør af EØF-Traktatens artikel 177 forelagt en række præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets forordning (EØF) nr. 516/77 af 14. marts 1977 om den fælles markedsordning for produkter forarbejdet på basis af frugt og grønsager (EFT L 73, s. 1).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en retssag mellem Stute Nahrungsmittelwerke GmbH & Co. KG, Paderborn (herefter benævnt »Stute«), og det tyske interventionsorgan, Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft; dette havde meddelt Stute afslag på producentstøtte, som selskabet havde ansøgt om med henblik på fremstilling af kirsebær konserveret i sukkeropløsning ved forarbejdning af kirse-

bær, som selskabet havde købt hos en producentsammenslutning. Afslaget var blevet begrundet med, at den pågældende producentsammenslutning ikke opfyldte betingelserne i den førnævnte forordning (EØF) nr. 516/77.

3 Producentstøtteordningen for produkter forarbejdet på basis af frugt og grønsager blev indført ved Rådets forordning (EØF) nr. 1152/78 af 30. maj 1978 om ændring af forordning (EØF) nr. 516/77 (EFT L 144, s. 1). Ved den nævnte forordning indføjede man i forordning (EØF) nr. 516/77 en artikel 3a, hvori det blandt andet bestemmes, at støtteordningen er baseret på »kontrakter indgået i Fællesskabet mellem på den ene side producenter eller anerkendte sammenslutninger eller grupper af sådanne, og på den anden side forarbejdningsvirksomheder eller lovligt oprettede sammenslutninger eller grupper af sådanne«. Støtteordningen finder anvendelse på kirsebær konserveret i sukkeropløsning i henhold til Rådets forordning (EØF) nr. 1639/79 af 24. juli 1979 om ændring af forordning (EØF) nr. 516/77 (EFT L 192, s. 3).

4 Kontrakten, som har givet anledning til tvisten i hovedsagen, blev indgået mellem Stute og selskabet Rudolf Bargstedt Hamburg Obsterzeugerorganisation GmbH (herefter benævnt »Bargstedt«), fra hvem Stute havde fået leveret kirsebær, der skulle forarbejdes til kirsebær konserveret i sukkeropløsning. Bundesamt fandt, at Bargstedt ikke kunne betragtes som en producentorganisation, idet selskabet kontrolleredes af Rudolf Bargstedt, der driver grossistvirksomhed, men ikke producerer frugt og grønsager og derfor ikke kunne være leverandør heraf til selskabet; Rudolf Bargstedt er hovedanpartshaver i selskabet og havde, da kontrakten med Stute blev indgået, 68 af i alt 103 stemmer i henhold til vedtægterne. Stute anførte, at Bargstedt var blevet anerkendt som producentorganisation i fællesskabsbestemmelsernes forstand af myndighederne i Land Hamburg; det fremgår af forelæggelseskendelsen, at denne anerkendelse er meddelt under henvisning til Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 af 18. maj 1972 om den fælles markedsordning for frugt og grønsager (EFT 1972 II, s. 423).

5 Stute anlagde sag ved Verwaltungsgericht Frankfurt am Main, som har besluttet at udsætte sagen og forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

»1) Hvilke mindstekrav skal være opfyldt af en anerkendt sammenslutning af producenter i den betydning, der er forudsat i artikel 3a, stk. 2, i Rådets forordning (EØF) nr. 516/77 af 14. marts 1977 (EFT L 73 af 21.3.1977, s. 1), henholdsvis artikel 3a, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 988/84 af 31.

marts 1984 (EFT L 103 af 16.4.1984, s. 11), henholdsvis artikel 3, stk. 1, i Rådets forordning (EØF) nr. 426/86 af 24. februar 1986 (EFT L 49 af 27.2.1986, s. 1)?

Skal begrebet sammenslutning af producenter i artikel 3a i forordning (EØF) nr. 516/77 med henblik på disse mindstekrav defineres i overensstemmelse med artikel 13 i Rådets forordning (EØF) nr. 1035/72 eller i overensstemmelse med artikel 4 i Rådets forordning (EØF) nr. 1360/78?

2) Hører det med til disse mindstekrav, at producenterne har mulighed for ved stemmeflertal at påvirke den anerkendte sammenslutnings beslutninger i den retning, de ønsker, og er det derfor uforeneligt med disse krav, at et medlem af en sådan sammenslutning af producenter ikke selv er producent, men har stemmeflertal, eller er det tilstrækkeligt, at producenterne har kontrolmuligheder og vetoret, selv om de tilhører minoriteten?

3) Er overholdelsen af disse mindstekrav en betingelse for, at der opstår et krav på støtte, når alle de øvrige betingelser for at opnå støtte er opfyldt, især når den kompetente myndighed har anerkendt producentsammenslutningen? Består der for så vidt en beskyttelse af producentsammenslutningens og købernes berettigede forventning?«

6 Vedrørende de faktiske omstændigheder og de relevante retsforskrifter i hovedsagen samt de for Domstolen indgivne skriftlige indlæg henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

7 Det bemærkes indledningsvis, at det med de to første spørgsmål — som skal behandles under ét — ønskes klarlagt, hvilke betingelser producentsammenslutninger i forordning (EØF) nr. 516/77's forstand skal opfylde, samt hvilke fortolkningsbidrag der i så henseende kan udledes af andre landbrugsforordninger; det tredje spørgsmål vedrører derimod et andet problem, nemlig om princippet om beskyttelse af den berettigede forventning kan påberåbes af den, der har indgået kontrakter med et selskab og herved har haft grundlag for at antage, at selskabet var anerkendt som producentorganisation.

Det første og det andet spørgsmål

8 I det første spørgsmål rejses — generelt formuleret — spørgsmålet om, hvilke »mindstekrav« de anerkendte producentsammenslutninger skal opfylde; det fremgår imidlertid af forelæggelseskendelsen og af formuleringen af det andet spørgsmål, at den nationale ret i det væsentlige ønsker fastslået, om en sammenslutning bør nægtes anerkendelse, såfremt der findes ikke-producenter blandt sammenslutningens medlemmer, og, i benægtende fald, om anerkendelse dog må nægtes, hvis ikke-producenterne har stemmeflertal i sammenslutningen eller andre muligheder for at kontrollere dens virksomhed.

9 Det bemærkes, at artikel 3a i forordning (EØF) nr. 516/77, som indføjet i denne forordning ved den førnævnte forordning (EØF) nr. 1152/78, ikke indeholder nogen angivelse af, hvilke betingelser en producentsammenslutning skal opfylde, og heller ingen forskrifter om fremgangsmåden ved anerkendelse af en sådan sammenslutning.

10 Først i 1988 — nemlig ved fastsættelsen af gennemførelsesbestemmelserne til den rådsforordning, der afløste forordning (EØF) nr. 516/77 — definerede Kommissionen begrebet producentsammenslutning, men kun med henblik på anvendelsen af støtteordningen for produkter forarbejdet på basis af tomater. Efter denne definition, der findes i artikel 1 i Kommissionens forordning (EØF) nr. 722/88 af 18. marts 1988 (EFT L 74, s. 49), forstås ved producentsammenslutning dels en producentorganisation, der er oprettet og godkendt efter den førnævnte forordning (EØF) nr. 1035/72, som er grundforordningen for friske frugter og grønsager, dels en sammenslutning, der er oprettet med henblik på indgåelse af leveringskontrakter for friske tomater, og som er anerkendt i dette øjemed af den pågældende medlemsstat.

11 I henhold til artikel 13 i forordning (EØF) nr. 1035/72 skal en organisation af frugt- og grønsagsproducenter være oprettet »på producenternes initiativ«, og den skal blandt andet have til formål at forpligte de »tilsluttede producenter« til at afsætte deres produktion gennem organisationen, hvorved de skal overholde de af organisationen fastsatte kvalitetsnormer.

12 Det fremgår af de anførte forskelligartede bestemmelser, at en producentsammenslutning, der er anerkendt i henhold til forordning (EØF) nr. 516/77, i det væsentlige skal have producenter som medlemmer, og at den skal være oprettet på disses

initiativ. Der findes derimod ingen forskrift, som afskærer en producentsammenslutning fra at optage ikke-producenter som medlemmer, navnlig næringsdrivende, der kender markedet og kan fremme afsætningen af produkterne.

13 Det anførte er i overensstemmelse med de omtvistede forskrifters formål. Det fremgår således såvel af de førnævnte bestemmelser på området som af betragtningerne til forordning (EØF) nr. 1152/78, at de i forordningen omhandlede producentsammenslutninger skal sikre, at forarbejdningsindustrien forsynes regelmæssigt, og at producenterne betales en minimumspris af forarbejdningsvirksomhederne. I kontrakterne med forarbejdningsvirksomhederne skal producentsammenslutningerne navnlig angive den tidsmæssige fordeling af leverancerne til forarbejdningsindustrierne for herved at sikre en regelmæssig forsyning (jfr. artikel 3a, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 516/77).

14 Det fremgår således af en gennemgang af de opgaver, der i henhold til de gældende bestemmelser er henlagt til producentsammenslutningerne, at selv om disse tillige varetager visse afsætningsfunktioner, er de i det væsentlige oprettet for at fremme en bedre og mere regelmæssig produktion og således fremme de tilsluttede producenters interesser. Det følger heraf, at producenterne selv skal udøve kontrollen med deres sammenslutninger.

15 Det første og det andet spørgsmål skal herefter besvares med, at artikel 3a i forordning (EØF) nr. 516/77 om den fælles markedsordning for produkter forarbejdet på basis af frugt og grønsager skal fortolkes således, at en producentsammenslutning karakteriseres ved, at den er oprettet på initiativ af producenterne, som i det væsentlige skal udgøre medlemskredsen. Hermed er ikke-producenter ikke udelukket fra medlemskab, forudsat at de ikke har stemmeflertal i sammenslutningen eller andre muligheder for at kontrollere dens virksomhed.

Det tredje spørgsmål

16 Eftersom støtten til forarbejdningsvirksomhederne inden for frugt- og grønsagssektoren er betinget af, at der er indgået aftaler enten med frugt- og grønsagspro-

ducenter eller med »anerkendte sammenslutninger eller grupper« af sådanne, må udgangspunktet være, at en sådan sammenslutning skal opfylde betingelserne i henhold til de gældende fællesskabsbestemmelser.

17 Den nationale domstol ønsker imidlertid klarlagt, om det herved gør nogen forskel, såfremt en forarbejdningsvirksomhed har indgået en forsyningskontrakt med et selskab, der ganske vist ikke opfylder de gældende betingelser, men alligevel er blevet anerkendt som producentsammenslutning af en anden national myndighed end det kompetente interventionsorgan. Den nationale domstol ønsker navnlig klarlagt, om en sådan forarbejdningsvirksomhed kan påberåbe sig det almindelige princip om beskyttelse af den berettigede forventning.

18 Der må i begge hensender gives et benægtende svar. For det første kan en erhvervsdrivende sammenslutning, der ikke opfylder alle betingelserne for anerkendelse som producentsammenslutning, ikke opnå status som anerkendt i henhold til en retsakt, der i dette øjemed er udstedt af en myndighed i en medlemsstat. For det andet kan en fællesskabsstøtte kun ydes, når betingelserne i henhold til de relevante fællesskabsbestemmelser er opfyldt. Retten til at oppebære den producentstøtte, der hjemles ved de nævnte bestemmelser, og som er finansieret af fællesskabsmidler, kan nemlig ikke bero på en ensidigt udstedt retsakt fra en myndighed i en medlemsstat.

19 Det følger af det anførte, at forarbejdningsvirksomheden ikke under henvisning til princippet om beskyttelse af den berettigede forventning kan opnå en støtte, som ikke i øvrigt tilkommer den i henhold til de gældende fællesskabsbestemmelser.

20 Det tredje spørgsmål skal følgelig besvares med, at artikel 3a i forordning (EØF) nr. 516/77 skal fortolkes således, at en forarbejdningsvirksomhed ikke har ret til producentstøtte, når det selskab, som den har indgået kontrakt med om forsyning af frisk frugt, ikke er en i henhold til ovennævnte bestemmelse anerkendt producentsammenslutning. Det samme gælder, når forarbejdningsvirksomheden har antaget, at selskabet var anerkendt som producentsammenslutning i medfør af andre fællesskabsbestemmelser.

Sagens omkostninger

21 De udgifter, der er afholdt af Den Hellenske Republiks regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Fjerde Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, som er forelagt af Verwaltungsgericht Frankfurt am Main ved kendelse af 1. marts 1988, for ret:

Artikel 3a i Rådets forordning (EØF) nr. 516/77 af 14. marts 1977 om den fælles markedsordning for produkter forarbejdet på basis af frugt og grønsager skal fortolkes således, at

— **en producentsammenslutning karakteriseres ved, at den er oprettet på initiativ af producenterne, som i det væsentlige skal udgøre medlemskredsen. Hermed er ikke-producenter ikke udelukket fra medlemskab, forudsat at de ikke har stemmeflertal i sammenslutningen eller andre muligheder for at kontrollere dens virksomhed,**

— **en forarbejdningsvirksomhed ikke har ret til producentstøtte, når det selskab, som den har indgået kontrakt med om forsyning af frisk frugt, ikke er en i henhold til ovennævnte bestemmelse anerkendt producentsammenslutning. Det samme gælder, når forarbejdningsvirksomheden har antaget, at selskabet var anerkendt som producentsammenslutning i medfør af andre fællesskabsbestemmelser.**

Koopmans Kakouris Diez de Velasco

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. juni 1989.

J.-G. Giraud
Justitssekretær

T. Koopmans
Formand for Fjerde Afdeling